

פרשת ויצא
ט' כסלו ה'תשפ"ו
שנה י"ד גליון ח'

סוף קריש	מוצש"ק	הדלקת	לעיקוואור
8:38/9:21	5:45	4:14	ברוקלין
8:38/9:21	5:42	4:12	ירושלים
8:15/8:53	5:52	3:59	בני ברק
8:16/8:55	5:48	4:14	אלעד
8:16/8:54	5:50	4:07	בית שמש
8:16/8:54	5:50	3:58	

רחשני לב

ליקוטי מאמרים ודברי חינוך ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

כמבואר במד"ר. ואח"כ התפלל יעקב אבינו (בראשית כה, ט) אם יהיה אלקים עמדי וגו' ונתן לי לחם לאכול וגו' ושבתו בשלום וגו'.

תפארת שלמה

והנה סולם.

...והנה סולם מלא בוא"ו גימטריא קל"ו, והוא גימטריא צום קול ממון, שעולים למספר אחד, והם תשובה תפילה צדקה, שמעבירין רוע הגזירה, ובאמת הם דברים גשמיים, אף שקול אינו דבר גשמי, לגבי עולמות העליונים הוא דבר גשמי, כי שם, אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם (תהלים יט, ד), רק המחשבה עולה למעלה למעלה, וגורם התפארות למעלה, בעשותו למטה תשובה תפלה וצדקה, שהם צום קול ממון, שהם גשמיים, וגורמים התפארות, כי אין התפארות למעלה רק מדברים הגשמיים, שאדם המלוכב בגוף עושה למט.

ומדת תפארת הוא בחינת יעקב, והיא ניקוד חולם, והוא שאמר ויחלום, כלומר שבא לבחינת התפארות, שהם בחינת חולם, ועל ידי מה, והנה סולם, שהם צום קול ממון, מוצב ארצה, שהם עצמם מוצבין ועומדים ארצה, שהם גשמיים, אבל גורמים וראשו מגיע השמימה, רצה לומר **מחשבתו עולה למעלה, השמימה, וגורמים התפארות גדול למעלה.**

ואחר שבא למדת התפארות, והנה מלאכי אלקים עולם ויורדים בו, כי אלקים, הם גבורות ודינים, וכשגורם האדם התפארות למעלה, ונמתקין בחסדים, והוא (תהלים מז, ו) עלה אלקים בתרועה, וכל המסטינין ומקטריגין יורדין ונופלין למטה, והוא **מלאכי אלקים, של הגבורות, עולין, רצה לומר הגבורות הקדושות, עולין למעלה, ונמתקין בחסדים, ויורדין, רצה לומר המסטינין והמקטריגין, יורדין ונופלין למטה, בו, רצה לומר על ידי הסולם הזה, שהוא צום קול ממון, שאדם המלוכב בגוף עושה למטה.**

אורח לחיים מהרה"ק ר' אברהם חיים מזלאטשוב ז"ע, בתו"ד

והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

יש לפרש על דרך זה, דהנה ידוע שצריך האיש המשכיל לבקש עצות ותחבולות לעשות מלחמה עם היצר הרע (ראה משלי כד, ו), והיינו שאם מבקש היצר הרע להשפילו ולומר לו שאינו ראוי לקדש עצמו מצד חומרו העב, אזי יאחז כנגדו במדת ההתפארות, שמצד נשמתו שהיא חלק אלקי ממעל (עין זוהר ג רנט עמוד ב) הוא ראוי לכך, ואם היצר הרע מגיס רוחו, באמרו שכבר הוא קדוש וטהור, אזי ישפיל את עצמו מצד שפלות חומריותו. הכלל, שזהו דבר שאין לו סוף, וכל הנהגת האדם כל ימי חלדו צריכה להיות באופן זה, ואז טוב לו בזה ובבא.

וזהו סולם מוצב ארצה גו', פירוש כשהיצר הרע רוצה להשפילו מצד חומרו העב, שזו היא בחינת סולם **מוצב ארצה**, אזי יאחז כנגדו במדת ההתפארות שמצד **נשמתו**, שזו היא בחינת ראשו **מגיע השמימה**. ואם היצר הרע מגיס רוחו בבחינת ראשו **מגיע השמימה**, אזי יאחז כנגדו במדת השפלות בחינת סולם **מוצב ארצה** וד"ל.

אהבת שלום, מהרה"ק מקאטוב ז"ע

ויצא יעקב מבאר שבע, שיציאת הצדיק מן המקום עושה רושם.

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. פירש רש"י לא היה צריך לכתוב אלא וילך יעקב חרנה אלא מגיד שיציאת הצדיק מן המקום עושה רושם. ויש להתבונן וכי אברהם ויצחק לא הלכו ממקום למקום ולמה לא נכתב **אצלם לשון יציאה.**

ויש פנים לכאן ולכאן, כי לפום ריהטא דלרבותא נקט כאן ויצא כי אברהם ויצחק לא הניחו במקום שהלכו משם **צדיק כמותם** פשיטא שיציאתם עשה רושם, אבל כאן הרי יצחק ורבקה **נשארו שם**, סד"א שאין יציאתו עשה רושם, **קמ"ל**. ודוגמא לזה מסיק ברבתי (סח, ו) שמביא שם ראיה מן ותצא מן המקום הנאמר ברות. ומקשה שם נחמך לא היתה כי אם אותה צדקת בלבד אלא הכא דהוות יצחק ורבקה. ר' עזריא אומר אינו דומה זכותו של צדיק אחד לשני צדיקים עכ"ל.

ויש לפרש לאידך גיסא, לומר שדוקא יציאתו של יעקב עשה רושם, אבל **לא יציאת אברהם ויצחק לפי שהמה הלכו עם כל בני ביתם ולא נשאר במקום שום צדיק ע"כ לא עשו רושם ביציאתם**, כי הרשעים שנשארו שמה אינן מקפידין על יציאת הצדיקים, ואדרבה הם **שמוחים** בצאתם מהם לפי שאינן הולכים בדרכיהם, והם לשיכים בעיניהם ולצנינים בצדידיהם והם מריבים עמהם עבור מעשיהם, אבל ההולך ממקום שצדיקים מצויים שם אז יציאתו עושה רושם כי הצדיקים שנשארו קשה עליהם פרידתם כי דעתם נוחה ממנו, ואינו דומה זכות של מועטין לזכות של מרובים, וכאן היו יצחק ורבקה לכך היה רושם יציאתו ניכר.

כל יקר

ויפגע במקום וילן שם וגו'.

ופרש"י פגיעה זו תפלה.

יבואר בשנקדים משנה (בבבס ב, ה) זה הכלל אמר ר"י אם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן אינו חייב כרת ואם מחשבת הזמן קודם למחשבת המקום פגול וחייבים עליו כו'.

יש לרמז בדבריהם כי הנה האדם צריך להתפלל ובעמדו לפני ה' ידע כי כל צרכי חמודי תבל ועניני הזמן אינם העיקרי בכח התפלה אף כי ההכרח מביאו לזה צורך הפרנסה והבריאות עכ"ז אין זה העיקר. אך זאת תורת האדם שיתכוון בעיקר תפלתו שיתגדל ויתקדש שמי' רבא. ואח"כ על יסוד הנאמן הזה יתפלל ג"כ על צרכי עצמו בעניני עוה"ז השייכים לעבודת הבורא בקיום הגוף בבריאות ובפרנסה וזה ההכרח לא יגונה. כי כן אמרו חכמ"ל (עבודה זרה ג עמוד ב) שעה ראשונה יושב ושונה שני' יושב ודן ואח"כ זן ומפרנס כן האדם צריך לכוון השעות בהקדמת כבוד השם ב"ה ראשונה כי כן יסוד רז"ל סדר מלכות ראשונה לזכרונות להקדים כבוד שמים תחלה לשאלת צרכיו. ועד"ז רמז ר"י אם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן. היינו מחשבת המקום ב"ה קודם בתפלתו למחשבת צרכי גופו בעוה"ז אינו חייב. ואם מחשבת הזמן קודם פיגול הוא וחייב. וכן הרמז ויפגע במקום. כי יעקב אבינו ע"ה התפלל תחלה על כבוד המקום ב"ה ועל בנין בהמ"ק

רה"שי ההלכה

פסקים ובידור הלכות בדברים
המצויים הלכה למעשה מפסקי
מורן בעל שבט הלוי זצ"ל

בעריכת
הרה"ג ר' ישכר דוב עטיין שליט"א
מור"ן באלעד
בפיקוח הרב הנאמן ר' משה שטיין שליט"א
רב דקלה חסידים בני ברק, מו"ן בשבט הלוי
ונח"ס פסקי מורן ישיבת מור

פסקי הלכות

המשך מהלכות מעשה שבת

טו. הנאה ממאכלים שהובאו בשבת על ידי גוי לצורך קידושא רבא דרך רשות הרבים במקום שאין בו עירוב; מותר להננות בדיעבד ממאכלים שהובאו בשבת לבית הכנסת לצורך קידושא רבא על ידי גוי דרך רשות הרבים במקום שאין בו עירוב ואפילו כשהובאו ע"י מכונית, ומכל מקום לכתחילה אסור לומר לגוי להביאם על ידי מכונית, ולירא שמם יש להחמיר שלא לומר לגוי להביאם במקום שאין בו עירוב גם ברגל (אף שה"ד שבו מנינו דיו ככרמלית ואיסור הוצאה בו הוא רק מדרבנן) אלא דאין למחות ביד המקילין לומר לגוי להביאם ברגל כיון שהוא לצורך שבת, ומכל מקום גם להמקילין בזה אין זה נכון לעשות זאת בקביעות (ע"י שבה"ל ח"ג סי' ל"ה וע"י באריכות בברורי הלסת הכא).
טז. חפצים או מאכלים שהובאו במכונית בשבת ע"י ישראל (בין בשוגג בין במזיד) אסורים בשימוש בשבת (שהבאתם נעשתה מלאכת הבערה האסורה מדאורייתא, ובמקום צורך יש מקום להקל כשנעשה הדבר בשוגג ע"י בה"ל סי' ש"ח ס"א ד"ה אחת בשם ח"א ומשנ"ב שם סק"ז).

ולאחר השבת, אם נעשה הדבר בשוגג מותרים באכילה ובהנאה במוצ"ש מיד (אף להמביאים), ואם נעשה הדבר במזיד אסור להמביאים לעולם (ע"י פמ"ג א"א ריש סי' ש"ט לענן בחד שנסתפק אם המאכל הנברר בשבת אסור לעולם לעושה מעשה הברירה שהרי יכול לערבו ולבטל הברירה ונשאר בצ"ע וא"כ ה"ז אף שיכול להחזיר את המאכל או את החפץ למקום שהובא משם יש לאסור כספקו של הפמ"ג, אמנם אם הוחזר במוצ"ש למקום שהובא משם ע"י באורחות שבת פרק כ"ה הערה מ"ג לענין ספן שהוא מרה"ר לרה"י דאם הוחזר במוצ"ש למקומו מסתבר דכבר נעקרה ממוט המלאכה האסורה ומותר להשתמש בו ונראה דה"ה בנד"ד), ולאחרים מותר במוצ"ש מיד (כמבואר בשו"ע ופוסקים סי' ש"ח ס"א), וכשהמביא הוא ישראל מחלל שבת בפרהסיא שדינו כמומר אסור במוצאי שבת בכדי שיעשו (ע"י פמ"ג א"א סי' ש"ה סק"ב), ואם המאכלים או החפצים הובאו עבורו וידע הישראל בשבת שנעשתה המלאכה על ידי המומר בעבורו והיתה דעת ישראל נוחה מחילול השבת אסור לישראל זה ליתנות לעולם ממאכלים אלו (וכנ"ל בעושה המלאכה עצמו, ע"י פמ"ג א"א סי' ש"ה סק"ב ובשו"ת כת"ס או"ח סי' נ', וע"ע בשבה"ל ח"ג סי' ס"א אות א').

בידור הלכות

הנאה ממאכלים שהובאו בשבת ע"י גוי לבית הכנסת לצורך קידושא רבא במקום שאין בו עירוב
שכר וכי"ב דרך רה"ר גמורה דאף דלד' בעל העיטור מותר לומר לגוי לעשות מלאכה דאורייתא לצורך מצוה הרי כ' הרמ"א בסי' רע"ו ס"ב שיש להחמיר בזה במקום שאין צורך גדול ובמשנ"ב שם סק"ד כ' שהשל"ה החמיר שגם לצורך גדול אין לומר לגוי לעשות מלאכה דאורייתא וא"כ ק"ו שיש להחמיר בהבאת שכר וכי"ב.
וע"י בשו"ת שבה"ל ח"ג סי' ל"ה שכ' מורן זצ"ל דלפ"ז בנדו"ד שהמאכלים מובאים לביהכנס"ט ע"י גוי דרך רה"ר דילן שלרוב הפוסקים דינה ככרמלית יש מקום להקל לומר לגוי להביאם כשהוא לצורך קידושא רבא וכמש"כ הרמ"א הנ"ל דלצורך שבת אין למחות ביד המקילין לומר לגוי לכתחילה להביא שכר או שאר דברים דרך כרמלית אלא שלי"ש נכון להחמיר בזה כיון שאי"ז לצורך מצוה גמורה (שהרי כל אחד יכול לעשות קידוש בבית לאחר מכן אלא שרוצים לעשות קידוש בבית הכנסת) אבל מ"מ לענין הנאה לאחר שהובא ודאי מותר שהרי גם המחמירים לא החמירו רק שלא לומר לגוי לכתחילה להביא אבל אם כבר הובא אפי' דרך רה"ר מותר להנות לצורך שבת עפ"י סביר ר"ת שכשאפשר ללכת לשתות בהיתר אין איסור הנאה גם כשהובא באיסור (ע"י"ש במשנ"ב סק"ז) וא"כ ה"ה בנדו"ד כיון שהיו יכולים המתפללים ללכת לאכול במקום שהיו בהם המאכלים לפני כן יש להתיר להם לאכול מהמאכלים.

אלא דמ"מ כ' מורן זצ"ל דכ"ז כשמוביאים המאכלים ע"י הגוי ברגל אבל ודאי אין שום היתר לומר לגוי להביא את המאכלים במכונית שהרי יש בכך איסור דאורייתא של הבערה ובה לא הקיל הרמ"א וכמבואר לעיל ואף שבסי' רע"ו ס"ב הביא הרמ"א ד' בעל העיטור שגם באיסור דאורייתא מותרת אמירה לגוי לצורך מצוה הרי כבר ביארנו דגם הרמ"א לא התיר בזה רק לצורך גדול והשל"ה הרי החמיר בזה גם לצורך גדול וכדלעיל ולכן באופ"ז ודאי אין היתר לומר לכתחילה אלא דבדיעבד נראה שמוותר לאכול מהמאכלים (דלענין מותר אף לכתחילה לומר לגוי במקום מצוה ובדיעבד יש לסמוך עליו, וכשיש אפשרות סבירה להביא את המאכלים ברגל ואומרים לגוי להביאם ברגל אף שמביאים במכונית א"צ לסמוך ע"ד העיטור דבאופ"ז גוי אדעתא דנפשיה עביד וכמבואר בבה"ל סי' של"ז סק"א בשם מהריק"ש לענין הדחת הריצפה), אלא דגם באופן שאינו מביא במכונית אין להקל לעשות זאת בקביעות דאף הרמ"א שהביא המנהג להקל לא דיבר רק ממקרה אבל בקביעות מידי שבת בשבתו לא ימלט שיתוספו עוד איסורים כגון עקירה והנחה מיד הנכרי, ולכן אם יש בזה עלבון אם ימנע מלאכול יתנה קצת, ובעיקר הדבר יש להשתדל שיחפשו דרכים אחרים ולא לבנות מצות קידוש שחרית על היתרים דחוקים.

וע"כ להלכה למעשה מותר להנות בדיעבד ממאכלים שהובאו בשבת ע"י גוי לצורך קידושא רבא דרך רה"ר ואפי' כשהובאו ע"י מכונית, ואין למחות ביד המקילין לומר לגוי לכתחילה להביאם דרך רה"ר שלנו שדינו ככרמלית כשמביאים ברגל (אבל אין נכון לנהוג כן בקביעות, כי לא ימלט שיכשלו בעוד איסורים), ולירא שמם נכון להחמיר שלא לומר לגוי להביאם, אבל אין היתר כלל לומר לגוי להביאם ע"י מכונית כיון שיש בכך איסור דאורייתא.

דברנו, ועכ"פ נראה מרמ"א ומשנ"ב שלא היה כלל מנהג להקל לומר לכתחילה לגוי להביא

הילולא דצדיקא

נלב"ע
ט"ו כסליו
תר"פ

הרה"ק
רבי דוד
מסקווירא זי"ע

אלה תולדות

הרה"ק ר' דוד מסקווירא זצוק"ל נולד ביום י"ד ניסן ערב פסח שנת תר"ח לאביו הרה"ק ר' יצחק מסקווירא זצוק"ל, ולאמו הרבנית חנה סימא ע"ה [זיווגו השלישי של אביו הק'] בת הרה"ק ר' צבי מסקווירא זצוק"ל בן הרה"ק ר' אהרן מטיטוב זצוק"ל בן הרה"ק ר' צבי זצוק"ל בן הרה"ק אור שבעת הימים מרן הבעש"ט הק' זצוק"ל. פעם אחת התבטא ביו הק' על קדושת רבינו ואמר, "ווען מיין דוד'ל איז מיי מיר געבוירען געווארן, איז שוין געווען נאך שריפת חמץ, עס איז ביי מיר אין שטוב גאר קיין חמץ נישט געווען" [וכוונתו על ענין חטא ועוון]. [כשנולד לבני דוד'ל כבר היה אחר שריפת חמץ כשלא היה לי עוד שום חמץ בביתי כלל].

ביום שביעי של פסח נכנס רבינו לבריתו של אברהם אבינו, שהוא ג"כ יומא דהילולא קדישא של זקינו הרה"ק ר' דוד לייקעס זצ"ל מגדולי תלמידיו של הבעש"ט הק' זצ"ל, וסיפר אביו הק' כי כאשר הביאו לפניו הדגים לכבוד יו"ט קודם הבישול, עיין בהם וראה דגים יפים מאוד כיוצא לכוז יו"ט, וראיתי לפני אז כאילו נולד לי בן כמו הרה"ק ר' דוד לייקעס זצ"ל, ולכן קראתי לבני על שמו. עוד ביאר אביו הק' הרה"ק ר' איציק'ל מסקווירא זצ"ל, שקרא לבניו הק' על שם הקדוש אדני, [ה"ה הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל מסקווירא זצ"ל, הרה"ק ר' נחום משפיקאו זצ"ל, הרה"ק ר' דוד מסקווירא זצ"ל, הרה"ק ר' ישראל מסקווירא זצ"ל, ומעולם ישבו הבנים אצל שלחנו כפי סדר אותיות השם ולא לפי סדר תולדותם]. ורבינו זצ"ל רומז לאות ד' של השם הקדוש א-ד-נ-י.

בהגיעו לפרקו נשא רבינו את הרבנית חוה גאלדא ע"ה בת הרה"ק ר' שמעון שלמה מסאוורא בן הרה"ק ר' משה צבי מסאוורא זצוק"ל. לאחר פטירתה נשא רבינו בזיווג שני את הרבנית צפורה ע"ה בת הרה"ק ר' אליקים געציל מאוסטראה בן הרה"ק ר' יעקב יוסף (השני) מאוסטראה בן הרה"ק ר' פינחס מאוסטראה בן הרה"ק הרבי ייבי מאוסטראה זצוק"ל

מעלתו בקודש

סיפר הגה"ח ר' משה בטלן זצ"ל, שהעיד שהרה"ק ר' דוד משה מטשארטקוב זצ"ל היה אומר שיש שני דוד'ס שזוהרים מרוסלאנד [רוסיה], ר' דוד מסקווירא, ור' דוד מזלאטיפאלא [בן הרה"ק האמרי ברוך מוויזניץ] זצ"ל.

פעם שאל אחד את הגה"ק ר' אשר סופר זצ"ל [בן הגאון רבי שמעון סופר אבד"ק קראקא זצ"ל] האם יש לו לרבינו "רוח הקודש". אמר לו ר' אשר זצ"ל, "רוח הקודש ווייס איך נישט, אין דעם האבן מיר דאך נישט קיין השגה, אבער דאס וואס עס שטייט אין די ברייתא פון ר' פנחס בן יאיר (סוף סוטה) וואס עס ברענגט צו צו רוח הקודש דאס זעהט מען דאך בחוש", [האם יש לו לרבינו רוח הקודש איני יודע, מכיון שאין לנו השגה בדברים אלו כלל, אכן הדברים הנמנים בברייתא דר' פנחס בן יאיר שהם הדברים המביאים למדרגת רוח

הקודש, בזה אין שאלה כלל מכיון שזאת אנו רואים בחוש שכן הוא].

פעם אחת נחתך רבינו אצבעו בסכין ושטף דם רב מאצבעו, עד שבא הרופא וטיפל עמו. ורבינו זצ"ל ישב לו אצל השולחן ובידו האחרת 'חק לישאל' ועיין בה, והרופא טיפל עם אצבעו וניקה אותו ונתח בו כפי הצורך, והיה דם שותת, ורבינו ישב לו ולא היה נראה עליו וכאילו לא קרה עמו כלום. ואמר ע"ז בנו אדמו"ר מסקווירא זצ"ל, שאביו הק' זיכר גופו כ"כ והתגבר עליו, עד שזכה להפך החומר לבחינת צורה, ולכן לא הרגיש.

פעם אחת נכנסו לרבינו משלחת של החבורות מעשה צדקה וחסד, שהיה נהוג מימים ימימה שיראי ה' התקצבו לחבורות מעשה חסד במטרות קדושות, כגון חברת הכנסת כלה, ביקור חולים, לינת הצדק, מחזיקי תורה וכדומה, ובקשתם בפייהם שיזאיל רבינו ליתן להם חתימת יד קדשו בהחזקת החבורות. נענה רבינו ואמר, "כבר זמן הרבה שהנני עומד ומצפה מתי תמאז ליידי חברה של **סור מרע**, ומיד הייתי מצטרף להימנות על חבורה זו..." [בפיקודך אשיחה].

עשירי אחד בעיר קיוב בנה בית חדש גדול בהדר יופי, והזמין את כ"ק רבינו זצ"ל לביתו, לקבוע המזוזות בבית החדש. וסיפר האיש שכשהיה הפוגרומים הקשים והמלחמה בהעיר חרבו הרשעים כל הבתים בשכונות, ורק הבית הזה שקבע בה כ"ק רבינו זצ"ל המזוזות נשאר לפליטה, אף שהיה בית הדר ביופיו משך אליו עין כל רואה, עם כל זה לא היה להם שליטה להחריבו, בכוחו וזכותו הגדול של רבינו, וגם כל האנשים אשר נאספו שם בבית נשארו בחיים.

פועל ישועות

פעם בא אל רבינו בנו של הרה"ח ר' זיידל שוחט ז"ל שהוצרך להעמיד עצמו לבדיקה אודות הצבא, ובא לרבינו לקבל ברכה שיתפטר. נתן לו רבינו זצ"ל מטבע קטנה של חצי קערביל לשמירה, והזהיר אותו שלא יעזוב את המטבע מידו, רק יחזיק אותה עמו תמיד בכל מקום שילך. כשנכנס אצל הרופא הממונה לבדוקו על מצב בריאותו, שכח את המטבע במלבושו העליון שהניחו בחדר החיצון, ונכנס לחדר הפנימי ושם נזכר ששכח המטבע בחוץ, וכיון שהזהירו רבינו זצ"ל שלא יעזבנו מידו, התחיל לצעוק בקול קולות "אוי מיין געלט", ובבהלה רבה רץ החוצה ללא נטילת רשות מהרופא הפקיד לקחת את ממנו. כשחזר להרופא ביקש אותו שיראה לו את המעות ששכח, בחשבו שבודאי שכח סכום אדיר שרץ בבהלה כזו. וכשהראה לו הבחור את המטבע, וראה הרופא שנתבהל כל כך על מטבע קטנה כזו, הפטירו מיד, ואמר שאיש כזה אינו ראוי לשרת בצבא.

סיפר כ"ק אדמו"ר מסקווירא שליט"א, שמעתי מאיש אחד, מעשה שהיה אצל רבינו זי"ע שנושעו על ידו באופן חוץ לדרך הטבע. בימים ההם היה כל הפרנסה מאח"כ מה'צטער' [בית מרחץ] שחכרו מהפריצים,

והפריצים היה בכוחם ליקח מהם כמה שרצו, ואחרי תשלומים גבוהים כזו כמובן לא נשאר עבורם שום מבוא לפרנסה. רק זאת עמד להם שהפריצים תמיד היו שתויי יין ושיכורים וממילא היו שוכחים מזה ולא היו גובים את החובות. בעיר יאנוב אירע פעם שנפלו החוכרים במצוקה קשה, הפריץ הזקן מת, ועמד בנו תחתיו וירש את כל רכושו, והוא התחיל לעבור על כל החשבונות של אביו, וראה שחייבים החוכרים לשלם לו הון עתק. והתחיל לגבות החובות, כמובן שלא היה בידם ממה לשלם. הפריץ לא הרפה, וכדי להראות להם שהוא המושל התחיל לבנות חומה גבוה מסביב לה'צטער', וזה היה גזירה קשה כי לא היה מצוי להם אז פרנסה אחרת, וממש לא היה להם לחם לאכול, והיה מצב של פיקוח נפש. בלית ברירה אחרת העלו החוכרים עצה בנפשם, והלכו מדי לילה בלילה ושברו כל מה שהוסיפו לבנות להחומה ביום ההוא. הפריץ שהבחין בדבר הזמין אותם למשפט, מיד קמה מהומה גדולה בין החוכרים והתחילו לחפש עורך דין, והלכו מאחד לשני, ולא היה מי שיקבל על עצמו לטפל במשפט הקשה הזה, שהרי באמת היה הפריץ צודק שהרי הכל שלו הוא. בצר להם נסעו אל רבם כ"ק א"ז רבינו זצ"ל ושפכו לפניו את מר לבם, וסיפרו לו הכל בפרטות. נענה להם אאזמ"ר ואמר, "וועגען דעם דארף מען זיין צורידערט?, וועגען דעם דארף מען דאגה'ן?, ס'איז אז געלעכטער!, לאכט'ס ענק אויס!", וכי בשביל זה צריכים להיות בדאגה ובעצבון, הלוא זהו בדיחה טובה כל הענין הזה, אל תתיחסו כלל לכל הענין]. ומיד נסעו כולם לביתם בשמחה מתוך אמונת צדיקים תמימה. בהגיע יום המשפט באו בעצמם ללא שום עורך דין שהרי הרבי בעצמו אמר שאין סיבה לדאגתם כלל. ואכן לתמימה כל הוציא השופט פסק דין שהיות שלא היה להם פרנסה זכאים הם במה שעשו, וזיכה אותם במשפט בלא שום עורך דין.

אשכנחיה דרבי

סיפר כ"ק האדמו"ר מסקווירא זצ"ל שאביו נסתלק בליל מוצש"ק ט"ו כסלו שנת תר"פ. ובאותו חודש לא נראתה הלבנה עד ליל י"ד בחודש, ורק בליל י"ד שהיה ליל שב"ק נראתה הלבנה, ודנו אז אם להוציא את רבינו לקדש הלבנה או לא. והכריעו שלא להוציא, ובמוצש"ק נסתלק רבינו. ותמיד הצטערתי על זה שלא הוציאנו בליל שב"ק לקדש את הלבנה, שהרי איתא במאור עיניים פ' בראשית (ד"ה והנה אף שכעת) דיש קבלה כי מעת שקידש את הלבנה לא ידאג שימות באותו החודש. זי"ע ועכ"א.

הוא היה אומר

רבינו זצ"ל ביאר בקדשו הפסוק "וברכך ה' אלהיך בכל אשר תעשה" (דברים טו, יח). ואמר, כי העולם אומרים וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה, "אז מ'טוט, העלפט דער אויבערשטער" [אם עושים אז הקב"ה בעזרו]. אמנם האמת הוא, שרק אם יהיה "וברכך ה' אלקיך" אזי "בכל אשר תעשה", שגם להעשיה צריכים סייעתא דשמיא.

ט כסלו - הלכות אסורי לשון הרע - כלל ח

יב. וְדַע עוֹד, דְּאִסוּר לְשׁוֹן הָרַע הוּא אֶפְלוּ אִם מִגֵּנָה אוֹתוֹ בְּפָנֵי יִשְׂרָאֵל, וְכָל שֶׁבֶן אִם מִגֵּנָה בְּפָנֵי נְכָרִים, דְּעוֹנֵו גְדוֹל הָרַבָּה יוֹתֵר, כִּי מַלְבָּד שֶׁהוּא מְבֻזָּה בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל וּמַחְלָל בְּכוֹר שְׁמִים עַל יְדֵי זֶה, עוֹד הוּא גּוֹרֵם בְּזֶה קֶדֶח רַבָּה לְחִבְרוֹ, כִּי אִם יִסְפֵּר עַל חִבְרוֹ בְּפָנֵי יִשְׂרָאֵל עֲנִין גָּנוּת, לֹא יִחְלִיט תַּכָּף לְדַבְּרֵי, אֲבָל אִם יִסְפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל בְּפָנֵי נְכָרִי, שֶׁהִישָׁרָאֵל הָיָה הוּא רַמְיָא וּמֵאֲנָה לְבָרִיּוֹת וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה, יִחְלִיט תַּכָּף לָזֶה וַיִּפְרֹסֶם דְּבָר זֶה בְּפָנֵי כָל, (וְכַעֲיֵן זֶה אֵיתָא בְּתוֹסְפוֹת בְּבָבָא בְּתָרָא (דף ל"ט ע"ב) בְּמָה שֶׁפִּרְשׁוּ הַנֶּפֶקָא מִנָּה בֵּין לְשׁוֹן הָרַע לְמַחְאָה, עֵין שֵׁם) וַיִּסְבֵּב לוֹ הַזֶּק וַצֵּר מִזֶּה, וְכָל שֶׁבֶן אִם הוּא הוֹלֵךְ וּמַלְשִׁין עַל יִשְׂרָאֵל בְּפָנֵי נְכָרִים, בְּדֹאֵי עוֹנֵו גְדוֹל מִנְשָׂא, כִּי הוּא נִכְנָס עַל יְדֵי זֶה בְּכָלל הַמַּלְשִׁינִים, וְיִדְעוּ שֶׁהָאֵפִיקוֹרֶס וְהַבּוֹפְרִים בְּתוֹרָה וּבִתְחִית הַמֵּתִים, שְׂגִיגָתָם כְּלָה, וְהֵם אֵינָם כְּלִים, כְּמוֹ שֶׁשְׂגִיגָתוֹ בְּמִסְכַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה (דף י"ז), עַל בֶּן צִרִּיךְ כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְשַׁמֵּר אֶת עַצְמוֹ מִזֶּה עַד מָאֵד, וּמִי שֶׁעוֹבֵר עַל זֶה הוֹלֵךְ וּמַלְשִׁין עַל יִשְׂרָאֵל בְּפָנֵיהֶם, הֲרֵי הוּא כְּאִלוֹ חָרָף וְגִדְף וְהָרִים יָד בְּתוֹרַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשְּׁלֹמֹם, וְכְמוֹ שֶׁנֶּפֶסֶק בְּחֻשָּׁן מִשְׁפָּט (סימן כ"ו).

והגה"ה - כְּמוֹ שֶׁיְדוּעַ, שֵׁשׁ אֲנָשִׁים שׁוֹכְרִין עֲרִים וּמַעֲלִילִין עַל חִבְרֵיהֶן לְהוֹצִיא מִמּוֹנֶם שְׂלָא בְּאֵמַת וּבִישָׁר בְּפָנֵי שׁוֹפְטֵי הַמְּלָכוֹת. (הַגָּהָה זו, בְּנֶגְרָה, מִחֲמַת הַצְּנוּרָה).

לשון המדרש. טוב לדעת 'קצת' מה פועל אמירת איש"ר!

אמר ר' ישמעאל סח לי סגסגא... (אחד מן המלאכים הגדולים):

ידידי, שב בחיקי ואגיד לך מה תהא על ישראל.

ישבתי בחיקו, והיה מסתכל בי, ובכה. והיו הדמעות נופלות מעיניו ונופלות על פני.

אמרתי לו: הדר זיו מרום, למה תבכה?

אמר לי: ידידי, בא ואניסך ואודיעך מה גזז לישראל עם קדש.

תפשני, והכניסיני בחדרי חדרים ולגנזי גזימי ולאוצרותי של הפנקסים, ופתח, והראני כמה צרות כתובות צורות משונות זו מזו!

אמרתי לו: הללו למי?

אמר לי: לישראל!

אמרתי לו, ויכולין לעמוד בהם?

אמר לי: למחר בא ואודיעך צרות משונות מאלה.

למחר הכניסיני לחדרי חדרים, והראני צרות משונות מהראשונות, אשר לחרב ולרעב ולשב.

אמרתי לו: הדר זיו, ישראל בלבד חטאו?

אמר לי: בכל יום מתחדשות צרות רבות עליהם מאלה, וכשנכנסים לבתי כנסיות ועונין אמן יהא שמייה רבא אין אנו מניחים אותם לצאת מחדרי חדרים!.

בתי מדרשות חלק א - פרקי היכולות רבתי - פרק ו אות ג

בכל דרכיך דעהו

ישנו ווארט ידוע שאומרים אותו בשם הרה"ק מקאצק "ואנשי-קדש תהיון לי" (שמות כ"ב ל') מענטשליך הייליג זאלט איהר מיר זיין, וכוונת הדברים היינו שלעד זאת שהאדם עובד את ה' בכל לבו ובכל נפשו, ומתעלה במדרגת הקדושה, הייליג, עם כל זאת עליו להיזהר להיות 'מענטשליך' אנושי בין אנשים. הגדילו לעשות ואומרים עוד ווארט ללא מקור "לעולם לא אדם" ורק אח"כ ירא שמים, וכן בפרשת נח "נח איש צדיק תמים" וכתב רש"י שאמר הקב"ה לנח "כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה", מכאן שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו, שהרי שלא בפניו הרבה בשבחו, והקשו הרי צדיק אינו מקצת שבחו אלא חצי השבח, ותיצרו על זה הדרך ש"איש" ג"כ שבח הוא. ועוד כהנה וכהנה ראיות ומקורות שמענטשליכקייט הוא עבודה בפני עצמה.

ודבר תמוה הוא זה שהרי דברים אלו נסתרים ממימרא אחרת בשם הרה"ק מקאצק בעצמו, "שלח לך אנשים" שיק אוועק דאס מענטשליכקייט.

והנה באמת הכוונה בדברי הרה"ק מקאצק היא אחרת לגמרי בהיפוך ממש, כמו שכתב בסה"ק שפת אמת (משפטים תרל"ב) וזל"ק בשם הרב הקדוש ז"ל מקאצק על פסוק "ואנשי קודש תהיון", להיות שמירת הקדושה במעשה אנושי ותחבולותיו, פירוש שאין מחסור לה' יתברך מלאכי עליון שרפים וחיות הקודש רק שמתאווה לקדושת אנשים, ולכן המשיך נוצרי קדושה גם בעולם הזה במדה וצמצום, לכן בשד"ה כו לא תאכלו שם דרשו חז"ל כלל על כל היוצא מחוץ למחיצתו נאסר פירוש כנ"ל שיש בכל דבר התפשטות קדושה במדה וצריכין לשמור הגשמותי שלא לצאת מגבול הקדושה כנ"ל גם פירוש תהיון לי שם הוא הבטחה שיהיו בני ישראל בסוף קודש לה' ע"כ לה"ק.

וכן בהרבה סה"ק מביאים אימרא זו בנוסח זה הרמז בפסוק "ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש", כי הדם הוא משכן הנפש הבהמית והוא "אך את דמכם" שגם עניני חומיות השייכים לבחי' הנפש הבהמית השורה בדם האדם, "לנפשותיכם אדרוש" שתעשו לצורך נפשותיכם, שהשי"ת דורש מן האדם לא רק שלא יפגום את קדושתו באיסור, רק גם עניני היתר דורש השי"ת שנעשה אותם לשם שמים בקדושה וטהרה, וכמו שאומרים בשם הרבי מקאצק זצ"ל, עה"פ ואנשי קודש תהיון לי מענטשליך הייליג, והכוונה לפי זה הפוכה לגמרי שגם עניני חומר צריך להיות בקדושה.

וכעין זה ידוע ג"כ המימרא מהרה"ק מקאצק ז"ע "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם" ער זאל מאכן פון דעם שמים. וכמו שכתב בתניא קדישא (פ' ל"ג) "וזה כל האדם ותכלית בריאתו ובריאות כל העולמות עליונים ותחתונים להיות לו דירה זו בתחתונים",

וזה כוונת הדברים שאל לו לאדם לחשוב שהוא עובד את ה' רק ברוחניות, אבל הגשמי אין זה מעבודת ה', ועל זה אמר הכתוב שגם צרכי האדם שעושה גם כן צריך לבוא לו מצד הקדושה היינו שהתורה מחייבתו, ולא משום שרוצה למצוא חן בעיני העולם. ועל כן במקרה שמציאת חן בעיני העולם סותר את דברי התורה, איי ההסתכלו הנכונה היא, לא שיש כאן שני ערכים הסותרים זה את זה, מצד אחד הערך לעשות רצון השם, ומצד השני להיות מענטשליך, אלא כל הערך של המענטשליכקייט הוא גם מפני שתורה צוותה על זה, כמו במצוות התורה כבוד אב ואם, פריקה וטעניה, וכדו' שעל האדם לעשותם מפני ציווי התורה ולא משום שרוצה להיות מענטשליך. וא"כ כשיש סתירה ברור שאין שום ערך ומשמעות למענטשליכקייט. ועל זה כתב הרמ"א בשו"ע (סי' א') ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת השם ית'. ועל כן אלו שאומרים לעולם יהא אדם ואח"כ וכו' יש לווארט הזה ריח השכלה להקדים האדם לפני היראת שמים. (אלו שהזכירו את זה רצו לעורר על החשיבות של נקיות וכדו', וכן על בין אדם לחבירו, השתמשו בביטוי זה ובוודאי דבר זה אסור לאומרו בפני עם הארץ וחכמים הזהירו בדבריהם).

ויסוד זה שאף ענייני העולם על באדם לעשותו בקדושה ולשם שמים, הזכירו בכל הספרים הקדושים על הפסוק "בכל דרכיך דעהו" וכלשון קדשו של הרה"ק המאור עינים (פר' לך) וזה לשון קדשו "כי דוד המלך ע"ה אמר (תהלים קט"ז ט') "אתהלך לפני ה' בארצות החיים כי דברים גשמיים כגון אכילה ושתייה ושאר צרכי בני אדם, אם עושין אותן בשביל תאוה אין בהן חיות, מה שאין כן אם אוכל לשבוע נפשו ומעלה האכילות והשתיות ושאר צרכי בני אדם אל השם בטוב כוונתו כדכתיב "בכל דרכיך דעהו", כל מעשיך יהיו לשם שמים, אז הם נקראים ארצות החיים, כי בארצות שלו שוכן בהם חי החיים וזהו אל הארץ אשר אראך שיהיו נקראים ארצות החיים. ע"כ לשון קדשו. וזה כוונת הפסוק "וכל אשר תתן לי עשר אעשרת לך" כמו שאמר הה"ק מוה"ר מאיר מפרשישלאן זצוקלה"ה שאמר ברמז הכתוב (במדבר ד, יד) "כף אחת עשרה זהב", שע"י כפיפה אחת שמכופף האדם את עצמו לפני הקב"ה נעשה "א גאלדענער יו"ד", שהרי עשרה הוא יו"ד. והוא ע"ד שאמר הרבי רש"י מפרשישחא זצוקלה"ה, "כרחוק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשענו" (תהלים קג, יב) שברגע א' פונה עצמו ממזרח למערב וכן ברגע א' הרחיק ממנו את פשענו. והוא ע"ד ארז"ל (קידושין מ"ט) המקדש את האשה ע"מ שאני צדיק גמור א"ע"פ שהוא רשע גמור הרי זו מקודשת שמא הרהר תשובה בלב. והיוני דברגע א' יכול לחזור בתשובה. ועפ"י זה, נתבאר גם כאן "וכל אשר תתן לי עשר אעשרת לך" שכל אשר תתן לי אעשה אותו שיהי בבחינת "יודיש" שהוא בחינת הקדושה. כי כן ראוי שכל אשר לאיש יהודי יהי הכל בבחינת הקדושה גם הדברים הגשמיים "יודיש" דייקא.